Stonkoví krytonosci

S nástupem jara sledujte nálet krytonosce řepkového (Ceutorhynchus napi) a krytonosce čtyřzubého (Ceutorhynchus quadridens). Oba krytonosci mají jen jednu generaci v roce. Dospělci přezimují v půdě, většinou mimo pole. Na poškození rostlin se podílejí všechna vývojová stadia. Obecně začíná letová aktivita u obou krytonosců do porostů řepek (zaznamenatelná ve žlutých miskách) přibližně ve stejné době, tj. při dosažení teploty půdy 5–7 °C. Při teplotách nad 12 °C se již po hromadných náletech mohou vyskytovat i ve větším množství.

Krytonosec čtyřzubý se zpravidla vyskytuje později než krytonosec řepkový, ale v některých letech se mohou vyskytnout i současně. U krytonosce čtyřzubého je však letová aktivita obvykle výrazně delší a rozvleklejší. U obou druhů se v posledních letech doba náletu do porostů a kladení vajíček stále prodlužuje. V roce 2016 to ještě bylo od 1. 4. do 10. 5., ale v loňském roce 2023 to bylo již od 15. 2. až do 5. 6.! Podstatný rozdíl je v rozložení podílů letově aktivních samic a samců v průběhu letové periody. U obou druhů na začátku náletu převažují samci nad samicemi, přibližně nalétává 3/4 samců a 1/4 samic. U krytonosce čtyřzubého je rozdíl ve prospěch samců ještě výraznější a udržuje se po delší dobu.

Poškození od krytonosce čtyřzubého Foto Josef Gall

Škodlivost

Uvádí se, že škodlivější bývá krytonosec řepkový. Prvním příznakem výskytu dospělců v porostech je dírkování v čepelích listů po úživném žíru dospělců. Později se ve stonku objevují jednotlivé otvory po kladení vajíček jako bělavě lemované vpichy o průměru asi 1 mm.

Samičky krytonosce řepkového kladou vajíčka zpravidla do stonků pod vegetační vrchol. Larvy vylíhnuté z vajíček prožírají stonek směrem dolů. Při silnějším výskytu dochází k deformaci stonku řepky a zejména silné rostliny praskají (prasknout mohou i po jarních mrazech) nebo se mohou i lámat. Při velmi silném napadení larvami hlavní stonek řepky zůstává silně zdeformovaný. Po ukončení vývoje larev jsou ve stonku patrné otvory, kterými larva opustila rostlinu. Mechanicky poškozená místa na rostlině jsou často infikována původci houbových chorob nebo bakteriemi. Napadené rostliny bývají lámavé a předčasně dozrávají.

Přímá škodlivost krytonosce čtyřzubého bývala menší (jeho larvy se vyskytovaly jen v řapících listů), ale v posledních letech se jeho doba náletu prodlužuje. V loňském roce byly na některých lokalitách zjišťovány silné nálety krytonosce čtyřzubého ještě 3. 6. 2023! Jestliže se porost v tuto dobu proti blýskáčkům neošetří, může krytonosec působit větší poškození i ve dřeni stonků a může tím přispívat k šíření houbových (bakteriálních) onemocnění stonku, kdy napadené rostliny někdy nouzově dozrávají. Samičky krytonosce čtyřzubého kladou vajíčka později především do listových řapíků. U slabších rostlin mohou larvy pronikat i do stonků, kde ale působí méně výrazné poškození. V jarní řepce krytonosec čtyřzubý neškodí.

Intenzitu výskytu brouků zjišťujeme dvakrát týdně pomocí žlutých Mörickeho misek Foto Josef Gall

Monitorig

Účinná ochrana proti těmto škůdcům při vlhkém jaru podstatně snižuje napadení fomovou hnilobou i dalšími chorobami. Nejvyšší ztráty vznikají při časném přeletu škůdců na porosty řepky do výšky rostlin 20 cm a když nálet brouků pokračuje ještě i v červnu (jako v roce 2023).

Brouci přezimují v půdě (většinou na loňských řepkových polích) a svá zimoviště opouštějí brzy na jaře, při teplotě půdy 6 °C i v období krátkého přechodného oteplení. Hromadnější přelety většinou bývají koncem března až začátkem dubna, kdy na pozemku teplota v poledne na slunci přesahuje několik dnů po sobě 12 °C. Intenzitu výskytu brouků zjišťujeme dvakrát týdně pomocí žlutých Mörickeho misek (naplněných vodou s přídavkem smáčedla) nebo žlutých lepových desek. Misky nebo lepové desky je potřeba umístit do porostů (zejména pro sledování krytonosce řepkového) včas – již od dosažení teploty 6 °C. Nálet brouků může být na jednotlivých plochách dosti nepravidelný i v rámci jednoho podniku a po hromadném přeletu brouků ze zimovišť se již v miskách odchytí jen velmi malé procento brouků škodících v porostu! První výskyty bývají nejčastěji na pozemcích s jižní expozicí. Proto je jistější souběžně s monitoringem v miskách kontrolovat i napadení rostlin přímo při důkladné prohlídce porostů. Práh škodlivosti (PŠ) jsou tři brouci na jeden lapák (misku) za den nebo jeden brouk na 40 rostlin. Tyto hodnoty jsou však spíše orientační, a hlavně nás upozorní na výskyt brouků v porostu. Pro upřesnění potřeby a termínu ošetření je vhodné sledovat pářící se jedince, případně u odchycených brouků rozlišit oba druhy od sebe a zjistit počet samic se zralými vajíčky. Po vykladení samic je již ošetření málo účinné. Vizuální kontrolou a zjištění pářících se jedinců na řepce je jedním ze signálů potřeby ochrany.

Ochrana

V oblastech intenzivního pěstování řepky, kde také každoročně zaznamenáváme napadení houbovými patogeny, bývá ošetření proti krytonosci řepkovému obecně doporučováno za devět až jedenáct dní po prvním vrcholu náletu do porostu, u krytonosce čtyřzubého obvykle o sedm až čtrnáct dní později. Předčasné aplikace jsou neúčinné, protože likvidujeme pouze nálety samců a samice nepostihujeme. Účinnost ošetření závisí zejména na termínu zásahu a použitém přípravku. Jako termín pro signalizaci ošetření lze využít i tzv. sumy efektivních teplot. Nálet brouků a potřeba ošetření se většinou (zejména u krytonosce řepkového) fenologicky shoduje se začátkem květu zlatice prostřední (Forsythia intermedia) nebo také lidově zlatý déš.

Pro ošetření jsou povoleny chemické přípravky s účinnými látkami: acetamiprid (Gazelle, Mospilan 20 SP) a z pyretroidů (Cyperkill MAX, Decis Mega, Fury Power, Karate se Zeon technologií 5 CS, Magma, Nexide, Poleci, Rafan, Rapid, Sumi-Alpha 5 EW, Trebon OSR,) aj.

Do postřikové jíchy lze k insekticidu přidat podle potřeby i fungicid proti fomové hnilobě. Pro omezení vzniku a šíření rezistence bude vhodnější neonikotinoid acetamiprid aplikovat až v pozdějších fázích proti blýskáčkům a šešulovým škůdcům.

V oblastech se zjištěnou převahou krytonosce čtyřzubého (samičky obvykle nalétávají do porostů později), je možné provést první jarní ošetření až na začátku náletu blýskáčků, toto ošetření pak zasáhne najednou jak krytonosce, tak i blýskáčky. Z výsledků se zdá, že ošetření doporučované na krytonosce před začátkem náletu blýskáčků není v případě dominance krytonosce čtyřzubého příliš účinné, protože zasáhne jen samce, kteří v porostu v podstatě ještě moc neškodí. V těchto oblastech bude možné přizpůsobit ochranu podle aktuálně zjištěného stavu výskytu krytonosců, a toto ošetření případně i vynechat.

Ing. Josef Gall,
Česká společnost rostlinolékařská

inzerce

inzerce

Jarní ošetření obilnin a ozimé řepky

Společnost INNVIGO Agrar CZ přichází i letos se zajímavou a výhodnou nabídkou pro jarní ošetření porostů obilnin a ozimé řepky.

Jarní ošetření obilnin

Kromě osvědčených přípravků Tristar 50 SG (tribenuron-methyl), Herbistar 200 EC (fluroxypyr) a Rassel 100 SC (florasulam) vám INNVIGO opět přináší komplexní přípravek Locus 700 WG pro jarní herbicidní ošetření obilnin.

Locus 700 WG (165 g/kg florasulam, 135 g/kg metsulfuron-methyl, 400 g/kg tribenuron-methyl). Jedná se o kombinovaný selektivní herbicid se systemickým účinkem určený k hubení dvouděložných plevelů. Registrován je nejen do ozimých obilnin (ozimá pšenice, ozimé tritikale, ozimé žito), ale také do jarních obilnin (jarního ječmene, jarní pšenice) v jednotné dávce 30 g/ha. Díky jeho složení se jedná o přípravek s účinkem na široké spektrum dvouděložných plevelů (heřmánkovité, svízel, kakosty, merlíky, mák vlčí, pcháč, brukvovité plevele včetně výdrolu řepky, violky a mnohé další).

Oproti jiným jarním herbicidům účinnost přípravku není závislá na teplotě a lze ošetřovat i při nízkých jarních teplotách. Při aplikaci doporučujeme použít naše smáčedlo Asystent+, a to v dávce 0,1 l/ha.

Při časném jarním fungicidním zásahu v ozimé pšenici lze využít přípravek Protikon 250 EC (prothiokonazol) v dávce 0,8 l/ha.

Jarní ošetření ozimé řepky

Pro opravný zásah na jaře proti dvouděložným plevelům můžete využít kombinaci přípravků Major 300 SL obsahující 300 g/l ú. l. klopyralid v dávce 0,3 l/ha spolu s přípravkem Zorro 300 SL s 300 g/l ú. l. pikloram v dávce 0,078 l/ha. Přípravek Zorro lze použít i do II. stupně ochranných pásem povrchových i podzemních vod.

Třísložkový přípravek Locus 700 WG je registrován nejen do ozimých obilnin, ale i do jarních (jarní ječmen, jarní pšenice) v letech 2019–2023, odrůda Bojos Foto archiv firmy

Proti výdrolu a trávovitým plevelům můžete použít i naše dva graminicidy s dvěma odlišnými účinnými látkami. Kleo 240 EC (klethodim 240 g/l) nebo Investo 100 EC (chizalofop-P-ethyl 100 g/l), oba v dávce 0,5 l/ha.

Z fungicidního ošetření porostů vám nabízíme hned několik možností, které si můžete přizpůsobit přímo na míru vašemu porostu. U porostů, které nevyžadují morforegulaci, je vhodná aplikace přípravku Dafne 250 EC (250 g/l difenokonazol) v dávce až 0,6 l/ha. Lze ji použít i při poškození porostu škůdci nebo jiným mechanickým poškození (např. po kroupách), kdy se toto poškození může stát vstupní branou pro rozvoj houbových chorob. Při potřebě morforegulace porostu doporučujeme morforegulátor Regulato 300 SL (300 g/l ú. l. mepikvát chlorid) v dávce 0,5 až 0,7 l/ha, který má nově registraci do řepky i pro podzimní aplikaci. Případně jej použít v kombinaci s přípravkem Dafne 250 EC a vyrobit si tak kombinaci s fungicidním i morforegulačním efektem.

Další možností fungicidní ochrany a zároveň morforegulace je aplikace přípravku BUKAT 500 SC (500 g/l ú. l. tebukonazol). Jedná se o fungicid s dvojnásobnou koncentrací tebukonazolu oproti standardním produktům na našem trhu. Registrovanou kombinaci přípravků Regulato 300 SL 0,6 l/ha a Bukat 500 SC 0,5 l/ha můžete využít pro jarní aplikaci do ozimé řepky, která vám zajistí nejen fungicidní efekt, ale také velmi výrazný morforegulační účinek.

Připomínám, že přípravek Bukat 500 SC lze na jaře do ozimé řepky použít i v ochranných pásmech II. stupně podzemních vod.

Spolu s aplikací fungicidů lze použít pro doplnění bóru i tekuté hnojivo CROPVIT BMo s obsahem bóru a molybdenu (150 g/l B a 6 g/l Mo).

Proti škůdcům lze s výhodou využít Apis 200 SE a Los Ovados 200 SE s účinnou látkou acetamiprid 200 g/l (tekutá formulace) registrovaná dávka 0,12 až 0,3 l/ha, které stejně tak jako deltametriny DelmetroS 100 SC a Koron 100 SC (0,05 l/ha) nepodléhají oznamovací povinnosti chovatelům včel.

Ing. Jana Dočkalová
INNVIGO Agrar CZ s. r. o.